

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Tamperelaisten nuorten aikuisten ja seniori-ikäisten suhtautuminen kodin paloturvallisuuteen

Honkala, Johannes

2017 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Tamperelaisten nuorten aikuisten ja seniori-ikäisten suhtautuminen kodin paloturvallisuuteen

Honkala Johannes
Turvallisuusalan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Syyskuu, 2017

Honkala, Johannes

Tamperelaisten nuorten aikuisten ja seniori-ikäisten suhtautuminen kodin paloturvallisuuteen

Vuosi 2017 Sivumäärä 46

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia, miten kaksi eri ikäryhmää suhtautuu kodin paloturvallisuuteen ja mitä eroavaisuuksia niissä on. Valmis tutkimus tuottaa lisätietoa näiden ikäryhmien paloriskeihin varautumisesta, omaisuuden suojaamisesta ja näiden asioiden kokemuksellisuudesta. Tutkimuksen tuloksia voi hyödyntää kohdentamalla oikeanlaista paloturvallisuusvalistusta tehokkaammin näihin kohderyhmiin, ja sitä kautta parantaa paloturvallisuutta yksityisissä kodeissa, sekä vähentää onnettomuusvahinkoja koko maassa. Lisäksi työn tuloksista voi hyötyä myös kodin turvallisuusjärjestelmiä tarjoavat yritykset.

Tutkittavat olivat itsenäisesti asuvia tamperelaisia ikäryhmistä 18 - 29 -vuotiaat ja yli 55 vuotta. Tutkin vaikuttiko ikä tai asumismuoto omatoimiseen varautumiseen. Rajasin tutkimuksen koskemaan alueellisesti vain Tamperetta. Lisäksi rajasin vastaajien ikäryhmät 18-29-vuotiaat ja yli 55-vuotiaat, jotka asuvat itsenäisesti. Tutkin ainoastaan omatoimista varautumista, yleistä tietoutta ja kokemuksellisuutta kodin paloturvallisuuteen. Keskeisimpiä käsitteitä on kodin paloturvallisuus ja kokemuksellisuus. Paloturvallisuuteen vaikuttaa oleellisesti ihmisen kokemukset ja ihminen vaikuttaa keskeisesti paloturvallisuuteen.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen tapaustutkimus ja tutkimusmenetelmänä on kyselytutkimus. Tutkimusmetodina on kyselylomake. Tutkimusaineisto analysoitiin tutkimuskysymyksiä ja kyselylomaketta noudattaen aineistolähtöisesti teemoittelemalla.

Ikäryhmien 18 - 29 vuotta ja yli 55 vuotta välillä oli huomattava ero asenteissa, vaikka kodin paloturvallisuus koetaan molempien ikäryhmien välillä hyvin tärkeäksi. Paloturvallisuus myös huomioidaan molemmissa vastaajaryhmissä päivittäisessä toiminnassa kotona. Vanhempi ikäryhmä on kuitenkin sitoutuneempi kodin paloturvallisuuteen, joka näkyy asenneväittämässä ja omatoimisessa varautumisessa. Tutkimuksessa selvisi myös se, että kahden eri ikäryhmän yleisin virhe ei ole huolimattomuus tai tietämättömyys, vaan palovaroittimien ja alkusammutusvälineiden säännöllisten tarkastusten laiminlyönti.

Näen tarpeelliseksi kohdistaa paloturvallisuusvalistusta molempiin ikäryhmiin. Paloturvallisuusvalistuksen lisääminen ei kuitenkaan yksistään riitä, vaan nuoret on myös saatava kiinnostumaan paloturvallisuudesta, jotta he kokevat asian tärkeäksi ja ottavat vastuun siitä. Lisäksi joka kodin keittiön vanhat sähkölaitteet on saatava kierrätykseen ja tilalle olisi paloturvallisuuden kannalta tärkeää hankkia turvaominaisuuksia sisältäviä sähkölaitteita.

Honkala, Johannes

The attitude of young adult and senior citizens to home fire safety in Tampere

Year	2017	Pages	46
------	------	-------	----

The purpose of the thesis was to study how two different age groups are concerned about home fire safety and what are the differences in them. The completed research provides additional information on the anticipation of fire risk in these age groups, the protection of property and the experience of these things. The results of the research can be utilized by targeting the right fire safety training more effectively to these target groups, thereby enhancing fire safety in private homes, as well as reducing casualties across the country. In addition, companies that provide home security systems can benefit from the results of the work.

The researchers were aged 18 to 29 years old and over 55 years of age living independently living in Tampere, Finland. I studied is the age or the type of accommodation affecting for fire safety and prevention. I limited my research regionally only to Tampere. In addition, the age groups of respondents aged 18 - 29 and over 55 years of age residing independently are limited. I studied only for prevention, general knowledge and experience in home fire safety. The most important concepts are the home fire safety and prevention and the experientialness. Fire safety is fundamentally influenced by human experience and man has a major influence on fire safety.

The thesis is a qualitative case study and the research method is a questionnaire survey. The research method is a questionnaire. The research material was analyzed in accordance with research questions and questionnaire by theme-based themes.

Between 18 and 29 years and over 55 years of age, there was a significant difference between attitudes, even though home fire safety is very important between both age groups. Fire safety is also taken into account in both groups of respondents in day-to-day residency at home. However, the older age group is more committed to home fire safety, which is reflected in the attitudes and fire prevention. The study also found that the most common mistake of two age groups is not negligence or ignorance, but the failure to perform regular inspections of fire alarms and initial extinguishers.

I find it necessary to target fire safety enlightenment for both age groups. However, adding fire safety enlightenment alone is not enough, but young people must also get to be interested in fire safety so they feel it important and take responsibility for it. In addition, the old electrical appliances in the kitchen of the home must be recycled and replaced with electrical equipment with security features for additional fire safety.

Keywords: Safety, Home fire prevention and safety, Experiential

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Tutkimuksen tausta ja lähtökohdat	7
	2.1 Turvallisuus.....	7
	2.2 Paloturvallisuus	8
	2.3 Pelastustoimen tilastot vuodelta 2012 - 2016.....	9
	2.4 Turvallisuuden tunne	16
	2.5 Kokemuksellisuus	16
	2.6 Ikäryhmäjaottelu	17
3	Tutkimustehtävä	18
	3.1 Tutkimuskysymykset	18
	3.2 Tutkimuksen lähtökohtana laadullinen tutkimus	18
	3.3 Kyselytutkimus aineistonkeruumenetelmänä	18
	3.4 Aineiston kerääminen.....	19
	3.5 Aineiston analyysi	20
4	Tutkimustulokset.....	21
	4.1 Taustatiedot.....	21
	4.2 Tietopohja.....	21
	4.3 Omatoiminen varautuminen	22
	4.4 Asenne-erot	22
	4.5 Lisävalistuksen tarve.....	23
	4.6 Tulosten analysointi.....	23
5	Johtopäätökset	26
6	Tutkimuksen luotettavuus	29
	Lähteet	30
	Kuviot.....	31
	Liitteet	33

1 Johdanto

Paloturvallisuus on alati ajankohtainen asia koko yhteiskunnassa ja erityisen tärkeä seikka suomalaisten suosimien juhlapyhien aikaan kaikissa kodeissa kuten esimerkiksi jouluna. Pitkä ja synkkä syksy on monelle suomalaiselle aikaa, jolloin poltetaan kynttilöitä, ja sauna tärkeä osa suomalaista kulttuuria. Kaikkiin näihin edellä mainittuihin asioihin liittyy tärkeänä osana paloturvallisuus. Aihe on kiinnostanut itseäni siitä lähtien, kun opiskelu turvallisuusalalla alkoi ensimmäisen kerran vuonna 2005. Idea tutkimukseen lähti mielenkiinnosta paloturvallisuutta kohtaan, enkä löytänyt juurikaan aikaisempia Suomessa tehtyjä tutkimuksia, jotka olisivat liittyneet suoranaisesti kodin paloturvallisuuteen, sekä siihen liittyvään kokemuksellisuuteen ja asenne-eroihin.

Tutkimuksen tuottama lisätieto voi auttaa kohdentamaan tarpeenmukaista paloturvallisuusvalistusta oikeaan kohderyhmään, jotta onnettomuus- ja henkilövahinkomäärät saataisiin vähenemään. Mitä enemmän kodin paloturvallisuuteen liittyvää tietoa on esillä, sitä enemmän siihen perehdytään ja sitoudutaan yksilötasolla. Tutkimuksessa tutkin miten nuoret aikuiset ja seniori-ikäiset itsenäisesti asuvat kokevat kodin paloturvallisuuden ja miten siihen varaudutaan. Tutkimuksen avulla pyrin saamaan myös selville minkälaisia asenne-eroja näiden kahden eri ikäryhmän välillä on. Rajasin tutkimuksen koskemaan kahta eri tamperelaista itsenäisesti asuvaa selkeästi toisistaan eroavaa ikäryhmää, koska halusin tutkittavien olevan itse vastuussa kodin paloturvallisuudesta.

2 Tutkimuksen tausta ja lähtökohdat

Suomessa tapahtuu vuosittain noin 3000 asuinrakennuspaloa, joissa kuolee hieman alle 100 ihmistä ja loukkaantuu useita satoja. Asuinrakennuspalojen yleisin syytymisyys on ihmisen huolimattomuus. Lisäksi tapahtuu paljon pieniä tulipaloja, joista palovaroitin varoittaa paikallaolijoita ajoissa, ja jotka onnistutaan sammuttamaan kodista löytyvillä alkusammutusvälineillä. Liian usein kuitenkin tulipalo vaatii kuolonuhreja, jotka olisi voitu välttää varautumisella, sekä oikeanlaisella tiedolla ja asenteella. (Pelastustoimen tilasto. Pelastusopisto 2017).

Opinnäytetyön tarkoitus on tutkia, kuinka kaksi eri ikäryhmää suhtautuu kodin paloturvallisuuteen ja mitä eroavaisuuksia niissä on. Valmis tutkimus tuottaa lisätietoa näiden ikäryhmien varautumisesta paloriskeihin, asenne-eroista ja näiden asioiden kokemuksellisuudesta. Tutkimuksen tuloksia voi hyödyntää kohdentamalla oikeanlaista paloturvallisuusvalistusta tehokkaammin näihin kohderyhmiin ja sitä kautta parantaa paloturvallisuutta yksityisissä kodeissa, sekä vähentää onnettomuusvahinkoja koko maassa. Lisäksi työn tuloksista voi hyötyä myös kodin turvallisuusjärjestelmiä tarjoavat yritykset. Tutkittavat ovat itsenäisesti asuvia tamperelaisia ikäryhmistä 18-29-vuotiaat ja yli 55 vuotta. Tutkin myös vaikuttaako esimerkiksi ikä tai asumismuoto omatoimiseen varautumiseen.

2.1 Turvallisuus

Turvallisuus ja turvattomuus -käsitteet voivat tarkoittaa objektiivista tai subjektiivista tilaa tai näiden kahden välistä suhdetta. Turvallisuus on ihmisen perustavoite, joka on tunnistettu monissa psykologian suuntauksissa. Turvattomuus on sitä, ettei tämä perustavoite voi toteutua kaikissa olosuhteissa. (Niemelä 2000, 21-22.).

Juha Leppänen määrittelee Yritysturvallisuus käytännössä -kirjassaan turvallisuuden käsitteen toisaalta yksilön kokemuksiin pohjautuvana tunteena ja toisaalta menetelmänä, jonka avulla yksilön kokema turvallisuuden tunne saadaan aikaan. Turvallisuuden ja riskien välinen suhde nähdään jossain kohdin toistensa vastakohtina ja toisaalta niitä käytetään myös synonyymeina, kuten esimerkiksi turvallisuusjohtaminen ja riskienhallinta. Turvallisuus on yksilön kokemana tunnetila, joka on riskien ja vahingoittumattomuuden välissä. Tähän vaikuttaa kaksi tekijää: riskit, jotka ovat tiedossa ja todennäköisyys vahingoittumiselle. (Leppänen 2006, 52, 54.) Turvallisuuden on myös sanottu merkitsevän sitä, että on suojeltu vaaroilta, eikä ole altistettu niille, mikä merkitsee vapautta epäilyksistä, huolesta ja pelosta, sekä varmuutta ja perusteltua luottamusta (Virta 1998, 24.).

Turvattomuuden lähikäsitteitä ovat riski, uhka, vaara ja pelko (Niemelä 2000, 23.). Riski tarkoittaa asiaa, jonka olemassaolon uskomme tietävämme, ja johon liittyy myös vahingon

vaara. Se ei tarkoita itse tapahtumaa, vaan sen aiheuttamia seurauksia, joita mitataan yleensä määrällisesti ja jotka realisoituessaan alentavat vahingoittumattomaksi tarkoitetun suojattavan kohteen arvoa joko osittain tai kokonaan. Toisaalta riski voi olla myös mahdollisuus. Pelko riskien realisoitumisesta ja siitä aiheutuva turvattomuuden tunne on yksilölle negatiivinen kokemus, mutta esimerkiksi vakuutusyhtiöille mahdollisuus. Riskin aiheuttamat negatiiviset vaikutukset voidaan siirtää vakuutusyhtiölle, jolloin sen seurauksien toteutuminen ei ole enää niin negatiivinen tapahtuma kuin aiemmin. (Leppänen 2006, 29 - 31.)

Riskeillä on aina syy-seuraussuhde eli kausaliteetti. Kausaliteetissa seuraus B nähdään syyn välittömänä seurauksena eli syy A aiheuttaa seurauksen B, jolloin siinä tarkastellaan eri tekijöiden suhdetta toisiinsa, vaikutuksia riskin toteutumiseen ja siitä johtuvaan vahingonseuraukseen. (Leppänen 2006, 42.)

2.2 Paloturvallisuus

Paloturvallisuus ymmärretään kokonaisuutena, johon vaikutetaan eri osapuolien yhteisillä tavoitteilla, joita ovat ennaltaehkäisy, vahinkojen rajoittaminen, pelastaminen ja sammuttaminen. Tavoitteet edellyttävät useita paloturvallisuustoimia, joihin sisältyy syttymislähteiden eliminointi, rakenteelliset paloturvallisuustoimet, automaattinen paloturvallisuustekniikka (esim. paloilmoitin- ja sammutuslaitteisto), alkusammutustoimet, sekä pelastus- ja sammutustoimet. (Ympäristöministeriö 2003, 18.)

Tulipalossa on kolme eri vaihetta: syttymis- ja kasvuvaihe, täysin kehittynyt palo, sekä sammumis- ja jäähtymisvaihe. Palamiseen tarvitaan palava aine, happi ja korkea lämpötila. Palon syttymiseen tarvitaan lämmönlähde, joka voi olla esimerkiksi kipinä, liekki tai riittävän korkean lämpötilan omaava esine. Palon syttymisen jälkeen se alkaa lämmittää ympäristöä. Mitä enemmän palo tuottaa lämpöä, sitä enemmän se lämmittää ympäröiviä materiaaleja ja sitä nopeammin palo leviää. Palon leviämiseen vaikuttaa lisäksi palavan aineen määrä ja sijainti, tilan pinta-ala sekä sen käytettävissä oleva ilmamäärä. (Ympäristöministeriö 2003, 23.)

Huoneen pintojen lämpötilat kohoavat ja niiden syttyminen helpottuu, kun lämpötila huoneen katonrajassa on satoja asteita. Lämpötilan saavuttaessa 400 asteen rajan palon leviäminen kiihtyy entisestään ja huoneen yleissyttyminen tapahtuu 500 - 600 asteen lämpötilassa, jolloin kaikki palamiskykyinen syttyy tuleen. Tavanomainen asuntopalo voi kuitenkin kyteä tuntejakin ennen varsinaista syttymistä. Liekehtivän palon alusta kokonaissyttymiseen kuluu aikaa noin 5 - 15 minuuttia, johon vaikuttaa sekä tilan koko että siellä olevat materiaalit. (Ympäristöministeriö 2003, 23 - 24.)

Kokonaissyttymisen jälkeen palon voimakkuuteen vaikuttavat edelleen ilmansaanti, tilassa oleva palava materiaali, eli palokuorma sekä huoneen pintojen lämmön eristyskyky.

Hapenpuute tulipalossa rajoittaa tilassa vapautuvan energian määrää, kun taas hapensaanti voi pitää lämpötilan hallinnassa. Hapenpuute rajoittaa siten palon voimakkuutta, mutta palo kestää kauemmin. Tavanomaisissa rakennuksissa huonetilojen aukot nostavat kehittyneen palon lämpötilan jopa 1000 - 1200 asteeseen. (Ympäristöministeriö 2003, 24.)

Tilassa olevan palavan aineen loppuessa palo alkaa hiipua ja lämmöntuotto hidastuu, sekä palokaasujen ja rakenteiden lämpötila alkaa laskea. Kuumentuneet rakenteet kuitenkin siirtävät lämpöä jäähtyneeseen ja vastakkaisen puolen tilaan, jolloin siitä voi seurata rakenteiden takana olevien eristeiden syttyminen vielä useita kymmeniä minutteja tai jopa tunteja palon sammumisen jälkeenkin. (Ympäristöministeriö 2003, 24.)

2.3 Pelastustoimen tilastot vuodelta 2012 - 2016

Alla on tutkimukseen liittyvä Pelastusopiston julkaisema pelastustoimen tilastotieto vuosilta 2012 - 2016. Tilastokeskus määrittelee pientalot 1-2 asunnon asuintaloiksi, paritaloiksi sekä pientaloihin verrattaviin erillisiin asuinrakennuksiin. Rivitaloilla tarkoitetaan Tilastokeskuksen mukaan asuinrakennuksia, joissa on vähintään kolme yhteen kytkettyä pientaloa. Kerrostalolla tarkoitetaan vähintään kolmen asunnon taloa, jossa ainakin kaksi asuntoa sijaitsee päällekkäin ja jotka eivät kuulu pien- tai rivitaloihin.

	2012	2013	2014	2015	2016
Asuinrakennus	3 148	3 069	3 232	2 878	2 971
Pientalo	1 479	1 415	1 400	1 283	1 399
Rivitalo	339	323	311	304	306
Kerrostalo	1 330	1 331	1 521	1291	1 266
Vapaa-ajan asuinrakennus	194	172	201	149	195
Liikerakennus	229	345	333	303	338
Toimistorakennus	121	127	113	102	84
Liikenteen rakennus	78	92	92	77	87
Hoitoalan rakennus	231	209	245	189	247
Kokoontumisrakennus	84	82	72	77	80
Opetusrakennus	104	111	102	114	114
Teollisuusrakennus	612	624	639	545	598
Varastorakennus	203	203	224	185	205
Palo-, pelastustoimen rakennus	4	6	2	4	5
Maatalousrakennus	202	226	213	175	200
Muu rakennus	605	526	570	474	466
Saunarakennus	252	239	268	207	211

Yhteensä	5 925	5 792	6 038	5 272	5 590
-----------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Taulukko 1: Rakennuspalot rakennustyypeittäin

Taulukosta 1 käy ilmi, että asuinrakennuspaloja syttyy vuodessa noin 3 000. Suurin osa niistä tapahtuu pientaloissa ja kerrostaloissa. Rivitaloissa tapahtuvien tulipalojen osuus on yllättävän pieni kokonaismäärän nähden sen ollessa vain noin 10 prosenttia kaikista asuinrakennusten tulipaloista. Asuinrakennusten tulipalojen kokonaismäärä on laskenut vuodesta 2012 vuoteen 2016.

	2012	2013	2014	2015	2016
Ihmisen toiminta	2 886	2 706	2 931	2 599	2 575
Koneen, laitteen vika	1 781	1 729	1 738	1 554	1 801
Luonnontapahtuma, -ilmiö	120	208	256	86	148
Palovaarallinen aine	100	97	102	97	127
Eläin	33	50	41	50	24
Muu aiheuttaja	573	538	519	458	499
Aiheuttaja tuntematon	475	465	452	430	417

Taulukko 2: Rakennuspalojen aiheuttajatilat

Kuten taulukosta 2 voidaan lukea, ihminen aiheuttaa omalla toiminnallaan tai huolimattomuudellaan suurimman osan rakennuspalloista, joka on kaikista rakennuspalloista hieman alle puolet. Koneen tai laitteen vika johtaa noin 30 prosentin osuuteen kaikista rakennuspalloista.

	2012	2013	2014	2015	2016
Ruoanvalmistus	973	918	1 060	971	888
Tahallaan sytytetty palo	316	344	344	330	292
Avotuli	760	727	750	650	632
Lasten tulen käsittely	48	54	46	48	43
Tulityö	149	138	125	130	133
Tulitikki, muu tulentekeväline	142	117	107	100	85
Savuke, muu tupakka-aine	242	256	267	203	201
Ilotulite, pyrotekniset tuotteet	7	15	18	10	12
Kynttilä, ulkotuli	119	84	103	96	80
Kone, laite, prosessi	1 769	1 738	1 695	1 581	1 797
Sähkölaite	760	711	694	677	790
Kuuma esine, tuhka, kipinä	246	188	234	201	238

Tulisija, hormi	793	691	736	593	732
Hankauslämpö, itsesyttymä, räjähdys	139	129	124	97	109
Luonnon syy	100	190	236	59	119
Muu tunnettu syy	366	395	383	348	344
Syy tuntematon	506	472	477	444	440

Taulukko 3: Rakennuspalon sytymissy

Taulukon 3 tilastoista selviää, että rakennuspallo syttyy yleisimmin on koneesta, laitteesta tai prosessista johtuvasta syystä. Seuraavaksi yleisimmät syyt ovat ruoanvalmistus, sähkölaitteesta johtuva syy, tulisija tai hormi, sekä avotuli. Savuke tai muu tupakka-aine on aiheuttajana noin neljässä prosentissa rakennuspalojen sytymissyissä.

	2012	2013	2014	2015	2016
Tahallinen	452	458	450	430	378
Huolimattomuus, varomattomuus	1 231	1 079	1 262	1 025	1 068
Vahinko	1 067	1 039	1 083	1 020	1 015
Ei tiedossa	137	130	136	124	117
Yhteensä	2 887	2 706	2 931	2 599	2 578

Taulukko 4: Rakennuspalon tahallisuus

Taulukon 4:n mukaan suurin osa rakennuspalloista johtuu huolimattomuudesta tai varomattomuudesta. Vahinkoja sattuu lähes yhtä paljon. Muiden rakennuspalojen tahallisuus tai epäselvä syy on kokonaismäärästä ainoastaan 20 prosenttia.

	2012	2013	2014	2015	2016
Käytettiin	2 040	1 965	2 005	1 730	1 891
Ei käytetty	3 456	3 351	3 563	3 188	3 333
Ei tietoa	472	477	471	356	367

Taulukko 5: Alkusammutuksen käyttö rakennuspalloissa

Alkusammutusta käytettiin taulukko 5:n mukaan ainoastaan noin 1 800 rakennuspalossa, kun taas reilusti yli 3 000 tapauksessa sitä ei käytetty.

	2012	2013	2014	2015	2016
Sammutti palon	1 201	1 116	1 176	1 038	1 116
Rajoitti paloa	608	600	599	494	536
Ei vaikutusta	225	238	227	190	231

Sammutin ei toiminut	6	11	3	8	8
----------------------	---	----	---	---	---

Taulukko 6: Alkusammutuksen vaikutus rakennuspaloissa

Taulukko 6:n luvuista selviää, että yli 1 000 rakennuspalossa alkusammutuksen ansiosta palo saatiin sammutettua ja yli 500 sillä saatiin rajoitettua paloa. Ainoastaan hieman päälle 200 tapauksessa sillä ei ollut vaikutusta paloon ja noin kymmenessä tapauksessa sammutin ei toiminut.

	2012	2013	2014	2015	2016
Palovaroitin toimi	1 112	1 046	1 122	1 022	1 049
Palovaroitin ei toiminut	480	446	499	440	443
Palovaroittimen toiminnasta ei tietoa	446	398	393	334	381
Ei palovaroitinta	943	949	1 007	862	877

Taulukko 7: Palovaroittimen toiminta asuinrakennuspaloissa

Taulukon 7 mukaan palovaroitin toimi noin 1 000 asuinrakennuspalossa, mutta jopa noin 450 tapauksessa se ei toiminut. Lähes 400 asuinrakennuspalossa ei ollut varmaa tietoa siitä oliko palovaroitin toiminnassa. Jopa noin 900 asuinrakennuspaloa tulee vuosittain pelastustoimen tietoon, joissa ei ole palovaroitinta lainkaan. Määrä on kuitenkin laskenut hieman vuodesta 2012.

	2012	2013	2014	2015	2016
Rakennuspalo	77	50	85	69	80
Maastopalo	0	1	1	0	0
Liikennevälinepalo	4	1	2	5	4
Muu tulipalo	4	1	0	1	2
Liikenneonnettomuus	244	268	249	265	270
Öljyvahinko	1	0	0	0	0
Vaarallisten aineiden onnettomuus	1	0	3	0	0
Räjähdykset, räjähdysvaara	0	2	1	0	0
Sortuma, sortumavaara	0	1	3	0	1
Ihmisen pelastaminen	125	125	159	133	128

Taulukko 8: Onnettomuusvahingot, kuolleet

Taulukosta 8 on nähtävissä, että rakennuspaloissa kuolee vuosittain noin 80 ihmistä. Määrä on kuitenkin vaihdellut hieman, eikä lukemissa ole havaittavissa selkeää kehitystä.

	2012	2013	2014	2015	2016
Rakennuspalo	529	563	772	588	678
Maastopalo	6	5	36	4	20
Liikennevälinepalo	32	43	29	50	72
Muu tulipalo	13	10	14	13	25
Liikenneonnettomuus	10 100	9 764	10 103	9 781	9 472
Öljyvahinko	12	19	16	14	8
Vaarallisten aineiden onnettomuus	76	25	29	69	121
Räjähdykset, räjähdysvaara	16	11	12	9	5
Sortuma, sortumavaara	5	9	1	4	4
Ihmisen pelastaminen	502	644	599	627	635

Taulukko 9: Onnettomuusvahingot, loukkaantuneet

Taulukosta 9 voidaan nähdä, että rakennuspaloissa loukkaantuu vuosittain jopa yli 600 ihmistä. Myös loukkaantuneiden määrä on vaihdellut hieman vuosittain, eikä siinä ole havaittavissa selkeää kehitystä.

	2012	2013	2014	2015	2016
Palokuolleet	82	58	86	74	82
Tapaturmainen syttymissy	78	49	73	63	65
Ei-tapaturmainen syttymissy	4	9	13	11	17
Kuolleet miljoonaa asukasta kohti	15	11	16	13	15

Taulukko 10: Palokuolemat

Palokuolemia taulukon 10 mukaan on vuosittain noin 80, joista suurin osa on tapaturmaisista. Määrä on pysynyt melko lailla samana vuodesta 2012 lähtien.

	2012	2013	2014	2015	2016
Miehet	66	43	58	54	59
Naiset	16	15	28	19	23

Taulukko 11: Palokuolemat sukupuolittain

Taulukon 11 mukaan miesten osuus palokuolemista on jopa 72 prosenttia. Suhdanne on pysynyt melko lailla samana vuodesta 2012 lähtien.

	2012	2013	2014	2015	2016
Ruoanvalmistus	5	7	9	4	4

Tahallaan sytytetty palo	7	13	18	11	17
Avotuli	34	19	34	21	23
Tupakointi	27	15	27	16	16
Sähkölaite	6	4	6	2	7
Muu tunnettu syy	9	6	11	14	19
Syy tuntematon	21	9	8	22	12

Taulukko 12: Palokuolemat sytymissyittäin

Taulukosta 12 näkyy palokuolemat sytymissyittäin. Yleisin palokuolemaan johtanut sytymissy on aiheutunut avotulesta. Muita yleisiä syitä on mm. tahallaan sytytetty palo, jokin muu tunnettu syy ja tupakointi.

	2012	2013	2014	2015	2016
Asuinrakennus	72	50	77	58	61
Pientalo	21	19	36	41	31
Rivitalo	8	7	11	3	14
Kerrostalo	21	22	26	14	16
Vapaa-ajan asuinrakennus	1	0	4	4	11
Hoitoalan rakennus	0	1	1	2	0
Muu rakennus	1	2	3	4	2

Taulukko 13: Palokuolemat rakennustyyppittäin

Taulukon 13 mukaan suurin osa palokuolemista tapahtuu vuosittain pientaloissa. Loput kaikista palokuolemista asuinrakennuksissa jakutui vuonna 2016 tasaisesti rivi- ja kerrostalojen välillä, mutta rivitalojen palokuolemien määrä on noussut reilusti vuodesta 2012, kun taas kerrostalojen palokuolemien määrä on laskenut.

	2012	2013	2014	2015	2016
Palovaroitin toimi	11	13	15	10	10
Palovaroitin ei toiminut	4	2	6	6	7
Palovaroittiminen toiminnasta ei tietoa	9	7	17	33	40
Ei palovaroitinta	26	18	19	13	15

Taulukko 14: Palovaroittimen toiminta palokuolemissa

Taulukko 14 paljastaa, että noin 21 prosenttia palokuolemista aiheutui tilanteessa, jossa palovaroitinta ei ollut lainkaan. Ainoastaan noin 14 prosentissa palokuolemissa vuonna 2016

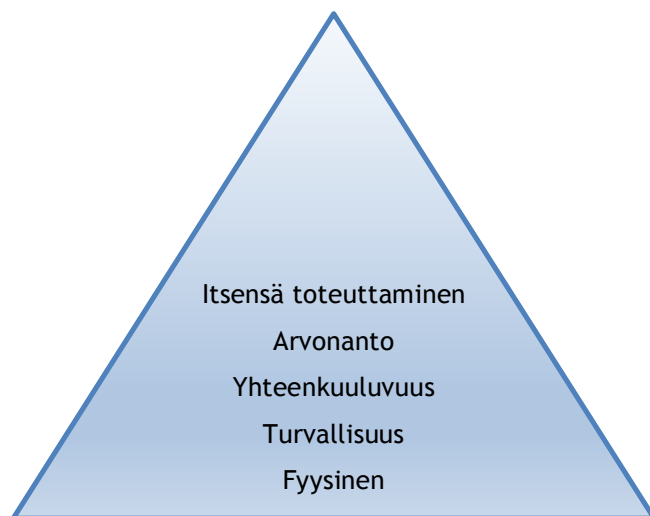
palovaroitin toimi. Noin 65 prosenttia palokuolemista tapahtui tilanteessa, jossa palovaroitin ei toiminut tai sen toiminnasta ei ole tietoa.

	2013	2014	2015	2016
Helsinki	13:02	13:14	13:28	13:18
Länsi-Uusimaa	13:41	14:19	13:58	13:47
Keski-Uusimaa	13:31	13:37	13:28	13:52
Itä-Uusimaa	14:06	13:48	14:03	14:12
Varsinais-Suomi	14:11	14:01	14:09	13:53
Kanta-Häme	14:38	14:48	14:20	14:24
Päijät-Häme	14:05	14:21	14:10	13:39
Kymenlaakso	14:10	14:46	14:34	14:25
Etelä-Karjala	15:33	15:44	15:31	16:21
Etelä-Savo	17:43	17:47	17:32	19:00
Keski-Suomi	15:16	15:55	16:16	16:23
Pirkanmaa	14:44	14:27	14:04	14:06
Satakunta	14:02	14:20	14:01	14:27
Etelä-Pohjanmaa	14:00	14:25	14:20	14:46
Pohjanmaa	14:45	14:54	14:50	15:18
Keski-Pohjanmaa	12:58	13:30	13:10	13:16
Pohjois-Savo	16:14	16:13	16:27	16:17
Pohjois-Karjala	17:28	17:34	17:12	17:41
Jokilaaksot	15:48	16:04	15:59	16:10
Kainuu	18:42	18:55	18:04	18:17
Oulu-Koillismaa	14:18	14:18	14:07	14:48
Lappi	18:12	17:54	18:08	17:23
Keskimäärin	14:29	14:40	14:34	14:39

Taulukko 15: Avunsaanti ajan mediaani

Taulukosta 15 näkyy avunsaanti ajan mediaaniluvut. Avunsaantiajan mediaani-arvo Pirkanmaalla vuonna 2016 on 14:06 minuuttia. Se on laskenut hieman alle 40 sekuntia vuodesta 2013.

2.4 Turvallisuuden tunne

Kuvio 1: Maslowin tarvehierarkia

Primitiivisena tarpeena Maslowin tarvehierarkiakolmiossa pohjalla ovat fysiologiset tarpeet, joihin kuuluvat hengissä säilymisen fyysiset edellytykset, kuten ruoan, juoman, hengitysilman riittävä saaminen. Ihminen joutuu jatkuvasti palaamaan tälle ensimmäiselle tasolla aina, kun hänelle tulee esimerkiksi nälkä. Tällöin hän siirtyy ylemmiltä tasoilta alas ja palaa takaisin niihin vasta, kun päähuomiona oleva nälkä on tyydytetty. Fysiologiset tarpeet eivät katoa, vaikka yksilön motiivi olisikin toisella tasolla, koska ne muodostavat pohjan kaikelle käyttäytymiselle. (Maslow 1997, 15-18.).

Toisena tarpeena on turvallisuuden tarve, jonka tyydyttämiseksi yksilö motivoituu heti, kun fysiologiset tarpeet on tyydytetty. Turvallisuuden tarpeet sisältävät muun muassa auktoriteettien, pysyvien rakenteiden, vakauden, lain ja järjestyksen tarpeet, sekä vapauden pelosta, joiden avulla yksilö voi suojautua erilaisilta vaaroilta. (Maslow 1997, 18.).

Turvallisuuden tarve ilmenee suojautumisena ja puolustautumisena ulkoisia vaaroja vastaan, järjestyksen ja jatkuvuuden tarpeena, sekä ilmenevät yksilön tarpeena henkisen tasapainon saavuttamiseksi. Yksilön näkökulmasta turvallisuus on lopulta sitä, ettei koe terveyttä ja fyysistä turvallisuutta uhatuksi. (Niemelä & Lahikainen 2000, 26.).

2.5 Kokemuksellisuus

Ihmistutkimusta tehtäessä taustalla on aina ihmiskäsitys. Kokemuksen, merkityksen ja yhteisöllisyyden käsitteet ovat tutkimuksen teon kannalta oleellisia fenomenologisessa ja siihen läheisesti kuuluvassa hermeneuttisessa ihmiskäsityksessä (Laine 2015, 29). Näin ollen tämän tutkimuksen taustan voi liittää fenomenologis-hermeneutiikkaan, jossa oleellista on ilmiön ymmärtäminen.

Kokemukset rakentuvat olennaisesti merkityksistä. Maailma, jossa elämme, näyttäytyy meille merkityksinä. Kun tutkitaan kokemuksia, tutkitaan kokemusten merkityssisältöä ja sen rakennetta. Kokemusten myötä syntyneet merkitykset eivät ole ihmisissä synnynnäisesti, vaan ne muodostuu ympäristön vuorovaikutuksessa. (Laine 2015, 31.) Paloturvallisuus on siten paljolti esimerkiksi kasvatuksen, valistuksen ja kokemuksen summa.

Toisten ihmisten kokemusten kautta ymmärretyt merkitykset ovat yhteisöllisiä. Erilaisella aikakaudella ja toisistaan poikkeavissa olosuhteissa elävillä ihmisillä on siten erilainen elämismaailma ja asioilla on erilaiset merkitykset. (Laine 2015, 32.) Näin ollen tutkimuksen oletuksena on, että kahdella eri ikäryhmällä saattaa olla eroavaisuuksia kodin paloturvallisuuteen liittyvissä kokemuksissa ja merkityksissä.

2.6 Ikäryhmäjaottelu

Valitsin tutkimuksen kohteeksi kaksi toisistaan poikkeavaa ikäryhmää, jotka ovat kasvaneet eri aikakausina ja saaneet erilaisen kasvatuksen liittyen kodin paloturvallisuuteen. Vertailun molemmat ryhmät asuvat kuitenkin itsenäisesti ja ovat joiltain osin vastuussa oman kodin paloturvallisuudesta.

Tässä tutkimuksessa seniori-ikäinen on määritetty yli 55 vuotiaaksi yleisen senioriasuntotarjonnan markkinointikehyksen mukaisesti. Senioriasunnot sijaitsevat yleensä vanhuspalveluja tarjoavissa palvelukeskuksissa tai niiden läheisyydessä. Asunnoissa ja taloissa on otettu huomioon liikuntarajoitteisten senioreiden kulkeminen ja taloissa on yleensä asukkaiden ajanviettoon tarkoitettuja yhteisiä tiloja. Ikärakenteen vanheneminen on suomalainen ja yleiseurooppalainen ilmiö, jonka seurauksena useat maat hakevat uusia toimintamalleja senioriasumiseen (ks. esim. Eklund ym. 2007). Lähtökohtina muutokseen ovat ikääntyvän väestön kotona asumisen tukeminen ja laitospaikkojen karsiminen. (Raappana & Tiitta 2008, 2.) Nuorten aikuisten ikähaarukka on valittu puolestaan täysi-ikäisyyden perusteella 29 ikävuoteen asti.

3 Tutkimustehtävä

Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia miten nuoret aikuiset ja seniori-ikäiset itsenäisesti asuvat kokevat kodin paloturvallisuuden ja mitä asenne-eroja näiden kahden ikäryhmän välillä voi esiintyä.

3.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Mikä on vastaajien kodin paloturvallisuuden tietopohja?
2. Miten vastaajat ovat varautuneet kodin paloturvallisuuteen?
3. Onko tutkimuksen kahdella eri ikäryhmällä kodin paloturvallisuuteen liittyviä asenne-eroja?
4. Onko tarvetta kodin paloturvallisuuden lisävalistukselle näille ikäryhmille?

3.2 Tutkimuksen lähtökohtana laadullinen tutkimus

Laadullinen tutkimus oli luonteva valinta tämän tutkimuksen lähtökohdaksi, sillä tutkimuksen kohteena ovat ihmiset ja heidän kokemuksensa. Tutkija tekee tulkintaa koko tutkimuksen aikana ja pyrkii ymmärtämään ilmiötä, joka on tutkimuksen kohteena. Tutkimuksen kohteena oleva kokemus paloturvallisuudesta kuvaa tutkimuksen aikana jäseneltyä kokemusta, joka on sidottu siihen aikaan ja paikkaan. Kokemusta tutkittaessa oleelliseksi tulee tutkijan tekemä tulkinta ja ymmärtäminen. Tutkimus on lopulta aina ihmisen tapa ymmärtää maailmaa ja tutkimuksen vaiheet liittyvät tutkijan henkilökohtaiseen elämään ja tulkiinaan (Varto 2005, 18).

Vaikka laadullinen tutkimus ei keskity määrälliseen tietoon, voi se sisältää kuitenkin myös kvantitatiivisia elementtejä. Pertti Alasuutarin (2014, 53) mukaan laadullinen tutkimus voi sisältää kvantitatiivisia tarkasteluja, mikäli laadullisen tutkimuksen ydin eli arvoituksen ratkaiseminen ja merkitystulkintojen tekeminen säilyy tutkimuksen lähtökohtana. Tämä tutkimus on laadullinen, vaikka apuna käytetään kyselytutkimusta aineistonkeruumenetelmänä.

3.3 Kyselytutkimus aineistonkeruumenetelmänä

Valitsin aineistonkeruumenetelmäksi kyselytutkimuksen, sillä yksinkertaisuudessaan kyselyn avulla tavoitetaan useita erilaisia ihmisiä, ja useasti kyselyyn vastaaminen on vastaajille helpompaa kuin esimerkiksi haastatteluun lupautuminen ja pääseminen. Kyselytutkimus mielletään yleensä määrälliseksi tutkimukseksi. Määrällisellä tutkimuksella haetaan usein suuria yleistyksiä, mutta määrällisellä tutkimuksella voidaan tavoittaa myös yksityiskohtaisuuksia. Esimerkiksi sanallisia vastauksia voidaan analysoida laadullisin

menetelmin, mutta määrällisin menetelmin saatuja tuloksia voidaan tiivistää. (Vehkalahti 2008, 13.) Tämän vuoksi kyselytutkimus voi soveltua myös laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi ja on käytössä tässä tutkimuksessa.

Laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan usein pieniä määriä tapauksia, joita pyritään analysoimaan mahdollisimman perusteellisesti (Eskola 2005, 18). Tämä periaate on ollut myös lähtökohta tässä tutkimuksessa; otanta on sen verran pieni, jotta aineistoa voidaan analysoida ja tulkita mahdollisimman yksityiskohtaisesti ja syvällisesti. Tärkeintä on tutkimuksen laatu ei määrä. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija joutuu lisäksi aineistoa kootessaan pohtimaan myös tarvittavan aineiston määrän aineiston teoreettisesta merkityksestä suhteessa tutkimusongelmaan (Eskola 2005, 60). Aineiston kattavuudesta laadullisessa tutkimuksessa puhutaan yleisesti, kun viitataan aineiston kokoon, analyysiin ja tulkinnan onnistuneisuuteen, sekä kirjoitetun tutkimustekstin muodostamaan kokonaisuuteen (Eskola 2005, 60). Koska tämä tutkimus on laadullinen tutkimus, on kyselytutkimuksen otanta pienempi kuin määrällisissä kyselytutkimuksissa. Aineiston tehtävänä on tukea tutkijaa kokoamaan käsitteellistä ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä (Eskola 2005, 62).

Kyselylomakkeen ensimmäisellä sivulla (kysymykset 1 - 8) on tutkimukseen osallistuvien vastaajien taustatiedot. Toinen sivu (kysymykset 9 - 14) liittyy tutkittavien asunnon ominaisuuksiin, kuten asunnon lämmitysmuotoon ja kiinteisiin varusteisiin. Kolmas sivu (kysymykset 15 - 24) keskittyy kodin turvallisuusvälineistöön ja kotona toimimiseen paloturvallisuusasioissa. Neljännellä sivulla on kuusi paloturvallisuuteen liittyvää asenneväittämää, joihin voi vastata Likertin asteikolla.

3.4 Aineiston kerääminen

Keräsin tutkimukseen käytettävän aineiston elokuun 2017 aikana. Tein kyselystä Webropol-kyselylomakkeen, ja kun lomake oli valmis, toteutin pilottitutkimuksen. Pilottitutkimus mahdollistaa kysymysten korjailun ja uudelleenmuotoilun ennen varsinaista tutkimusta ja on näin ollen oleellinen tutkimuksen vaihe (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2015, 204). Pilottitutkimuksesta saatuja vastauksia ei ole käytetty tässä varsinaisessa tutkimuksessa.

Lähetin Webropol-kyselylomakkeen yhteensä noin 35 henkilölle, joista 23 vastasi. Vastaajat löytyivät some-kanavia hyödyntämällä lähipiirin ja ystävien kautta. Kerroin vastaajille saatekirjeessä, että tiedot kerätään luottamuksellisesti, anonymisti ja käytetään ainoastaan vain tässä opinnäytetyössä. Lisäksi vastaajien vastaukset hävitetään asianmukaisella tavalla tutkimuksen päätteeksi. Kaksi keskeisintä käsitettä tietojen käsittelyssä on juuri luottamuksellisuus ja anonymiteetti (Eskola 2005, 56). Tutkimuksen kyselyyn vastattiin anonymisti ja tutkija oli ainoa, joka pääsi käsittelemään vastauksia.

3.5 Aineiston analyysi

Laadullisessa analyysissä aineisto ajatellaan kokonaisuutena ja analyysin tarkoituksena on ennen kaikkea arvoituksen ratkaiseminen, tulkinta. Aineistoa tarkastellaan valitun teoreettisen viitekehyksen ja tutkimuskysymysten valossa. Erot ihmisten välillä ovat oleellisia laadullisessa tutkimuksessa, sillä ne antavat viitteitä siitä, mistä jokin asia johtuu tai tekee sen ymmärrettäväksi. Laadulliselle aineistolle ominaista on kompleksisuus ja monitasoisuus (Alasuutari 2011, 38-40, 43, 84).

Tämän tutkimuksen lähtökohtana on aineistolähtöinen analyysi, eli lähtökohtana on empiirinen aineisto (Eskola 2005, 19). Tämä lähtökohta oli tässä tutkimuksessa oleellinen, sillä käsillä oleva tutkimus antaa perustietoa tietystä ilmiöstä, eli tässä tutkimuksessa suhtautumisesta kodin paloturvallisuuteen kahden eri ikäryhmän välillä.

Webropol-kysely mahdollistaa vastausten jaottelun prosentuaalisesti ja vertailuryhmät saa suoraan raportoitua. Aloitin analyysin hyödyntämällä näitä Webropolin ominaisuuksia. Tämän jälkeen päätin teemoitella aineistoa tutkimuskysymysten mukaan. Nostin aineistosta esiin siis tutkimuskysymysten kannalta olennaiset aiheet (Eskola 1998, 174). Valitsin tutkimuskysymysten perusteella teemoiksi vastaajien kodin paloturvallisuuden tietopohjan, omatoimisen varautumisen, asenne-erot ja lisävalistuksen tarpeen.

4 Tutkimustulokset

Tässä osiossa on tutkimuksen tulokset ja analyysi niistä. Kysyin asenneväittämiä Likertin asteikolla 1 täysin eri mieltä - 5 täysin samaa mieltä, jonka tuloksia esitän myöhemmin tässä osiossa keskiarvoina. Tutkimustulokset löytyvät kokonaisuudessaan liitteestä kaksi.

4.1 Taustatiedot

Tutkimukseen vastasi yhteensä 23 henkilöä, joista 13 oli naisia ja 10 miehiä. Sukupuolijakauma eri ikäryhmien välillä oli noin puolet ja puolet. Vastaajien ikäjakauma oli 18 - 29 vuotiaista 11 henkilöä ja yli 55 vuotiaista 12 henkilöä. Vastaajista 12 ilmoitti siviilisäädyn naimaton, 3 naimisissa, 7 eronnut ja 1 leski. Suurin osa vastaajista asui yhden henkilön taloudessa (11 kpl). Kahden henkilön talouksia oli yhdeksän kappaletta ja yli kolmen henkilön talouksia kolme kappaletta. Koulutustaustakseen ainoastaan kaksi vastaajaa ilmoitti peruskoulun, 11 vastaajaa lukion tai ammatillisen koulutuksen ja 14 vastaajaa korkeakoulun tai yliopiston. Vastaajien ammasteista suurin määrä muodostui eläkeläisistä, joita oli seitsemän kappaletta ja seuraavaksi suurin osuus työntekijöistä, joita oli viisi kappaletta. Tyypillinen vastaaja 18 - 29 vuotiaista oli naimaton vuokralla kerrostalossa asuva henkilö, kun taas tyypillinen yli 55 vuotias oli eronnut omistusasunnossa asuva eläkeläinen. Vastaajaryhmien välillä ei ollut merkittäviä eroavaisuuksia koulutustaustassa eikä talouden koossa.

Vastaajista 20 asui taajama-alueella ja ainoastaan kolme haja-asutusalueella. Yleisin asumismuoto oli omistusasunto, joita oli 14 kappaletta. Vuokra-asuntoja oli kahdeksalla vastaajalla ja ainoastaan yhdellä vastaajalla oli asumisoikeusasunto. Yleisin talotyyppi oli kerrostalo, joita oli 13 kappaletta. Rivitaloja ja omakotitaloja oli molempia neljä kappaletta, sekä yksi paritalo ja yksi puutalo-osake. Asuntojen kerrosten määrä vaihteli yhdestä kolmeen kerrokseen. Yleisin lämmitysmuoto oli kaukolämpö (16 kpl) ja toiseksi yleisin suora sähkölämmitys (5 kpl). Muita lämmitysmuotoja oli puu (1 kpl) ja öljy (1 kpl).

Nuoresta ikäryhmästä suurin osa asui kerrostaloissa, kun taas vanhempi ikäryhmä asui huomattavasti useammin rivi- ja omakotitaloissa. Kaikki yli 55 vuotiaista vastaajista asuu omistusasunnossa, kun nuorista ainoastaan kaksi.

Sähkölämmitteinen kiuas oli kahdeksassa ja puulämmitteinen kiuas kahdessa kodissa. Lisäksi takka, kamina, leivinuuni tai muu tulisija oli kuudessa kodissa. Noin 80 prosenttia kaikista näistä varusteista sijaitsi yli 55 vuotiaiden kodeissa.

4.2 Tietopohja

Vastaajista 10 uskoo tietävänsä, että kodin savuhormeja nuohotaan lain edellyttämällä tavalla. Jakauma vastaajien välillä on 3 kappaletta nuorten ja 7 kappaletta vanhemman ikäryhmässä.

Kaksi vastaajaa vanhemmasta ikäryhmästä puolestaan uskoi tietävänsä, että niitä ei nuohota lain edellyttämällä tavalla, eivätkä myöskään vastanneet kodin sisältävän puulämmitteistä kiuasta, takkaa, kaminaa, leivinuunia tai muuta tulisijaa. Kolme vastaajaa nuoremmasta ikäryhmästä ei tiennyt nuohotaanko savuhormeja lain edellyttämällä tavalla, mutta toisaalta myöskään ne vastaajat eivät vastanneet omistavansa tulisijaa.

4.3 Omatoiminen varautuminen

Jokaisella 23 vastaajalla oli kotivakuutus ja vähintään yksi palovaroitin kodissaan. Nuori ikäryhmä testaa palovaroittimien toimivuutta yleisimmin kahden - viiden kuukauden välein, kun taas vanhempi ikäryhmä testaa sen toimivuuden kuuden kuukauden välein tai harvemmin. Yksikään vastaajista ei testaa palovaroittimen toimivuutta kerran kuukaudessa tai useammin. Yhteensä 13 vastaajalla oli pakollinen määrä palovaroittimia kotonaan. Lisäksi kuudella vastaajalla oli yksi palovaroitin liian vähän ja neljällä vastaajalla oli yksi ylimääräinen. Kahdella vastaajalla oli lisäksi rikosilmoitinlaitteisto tai siihen rinnastettava ilmoitin, joka välittää tiedon havaitsemastaan savusta tai lämmöstä eteenpäin. Palopeite löytyi 15 ja käsiammutin yhdeksän vastaajan kotoa. Näistä ainoastaan kolmasosa oli nuorten ikäryhmän vastaajilla. Viidellä vastaajalla oli sekä palopeite että käsiammutin ja neljällä ei ollut minkäänlaisia alkusammutusvälineitä kotonaan. Ainoastaan neljällä vastaajalla on keittiön sähkölaitteissa automaattinen virrankatkaisu/varoitus. Vastaajista 15 tiesi, että niissä ei ole automaattista virrankatkaisua/varoitusta ja neljä ei osannut sanoa. Lisäksi ainoastaan kolmella vastaajalla oli keittiön liedessä lapsilukko tai jokin muu liesisuoja. Ajastimella toimiva saunan kiuas löytyy 11 vastaajan ja ilman ajastinta toimiva kiuas neljän vastaajan kodista.

4.4 Asenne-erot

Vastaajista ainoastaan kaksi kertoi kuivaavansa vaatteita saunassa, toinen 18 - 29 ja toinen yli 55 vuotiaiden ikäryhmästä. Palovaroittimen toimivuutta testaa kahden - viiden kuukauden välein ainoastaan seitsemän vastaajaa. Vastaajista 10 testaa palovaroittimen toimivuutta puolen vuoden välein tai harvemmin ja kuusi vastaajaa kertoi, ettei testaa koskaan palovaroittimen toimivuutta. Yksikään vastaajista ei testaa palovaroitinta kerran kuukaudessa tai useammin. Alkusammutusvälineiden kunnon on tarkastanut ja todennut ne moitteettomiksi kahdeksan vastaajaa, mutta jopa yhdeksän vastaajaa tätä ei ole tehnyt lainkaan ja kolme ei osannut sanoa. Kaikkiaan 19 vastaajaa polttaa kynttilöitä kodin sisätiloissa, mutta ainoastaan ollessaan paikalla. Neljä vastaajaa ei polta lainkaan kynttilöitä kodin sisätiloissa. Yksikään vastaajista ei tupakoi kodin sisätiloissa.

Asenneväittämiä kysyttäessä kokeeko paloturvallisuuden tärkeäksi asiaksi kodissa, oli 20 vastaajaa täysin samaa mieltä ja kolme vastaajaa jokseenkin samaa mieltä (keskiarvo 4,87). Kysyttäessä ottaako paloturvallisuuden huomioon kodissa toimiessa, oli myös 20 vastaajaa

täysin samaa mieltä ja kolme vastaajaa jokseenkin samaa mieltä (keskiarvo 4,87). Kysyttäessä noudattaako annettuja ohjeita kodin paloturvallisuudesta, oli hajontaa hieman enemmän. Vastaajista 13 oli täysin samaa mieltä, 8 jokseenkin samaa mieltä ja kaksi ei samaa eikä eri mieltä (keskiarvo 4,48).

Kaikki kuusi vastaajaa, joilla oli kotonaan yksi palovaroitin liian vähän, olivat vastanneet asenneväittämiin olevansa täysin samaa mieltä kysyttäessä kokeeko paloturvallisuuden tärkeäksi asiaksi ja ottaako sen huomioon toimiessaan kodissaan. Vanhempi ikäryhmä pärjäsikin nuoria paremmin jokaisessa asenneväittämissä.

4.5 Lisävalistuksen tarve

Asenneväittämiä kysyttäessä uskooko tietävänsä tarpeeksi kodin paloturvallisuudesta, vastaukset jakaantuivat tasaisesti jokseenkin samaa mieltä ja täysin samaa mieltä välille (keskiarvo 4,48). Kysyttäessä onko vastaaja halukas oppimaan enemmän kodin paloturvallisuudesta oli hajontaa huomattavasti enemmän. Vastaajista 11 kertoi olevansa täysin samaa mieltä, kuusi jokseenkin samaa mieltä, kolme ei samaa eikä eri mieltä ja kolme jokseenkin eri mieltä (keskiarvo 4,09). Kysyttäessä tietääkö vastaaja mistä hakee lisää tietoa kodin paloturvallisuudesta, vastasi yhdeksän täysin samaa mieltä, 11 jokseenkin samaa mieltä ja kolme ei samaa eikä eri mieltä (keskiarvo 4,26).

4.6 Tulosten analysointi

Kodin paloturvallisuuden lähtökohdat olivat molempien ikäryhmien kohdalla enimmäkseen hyvässä tilassa, sillä yksikään vastaajista ei polta kynttilöitä kodin sisätiloissa silloin, kun ei ole itse paikalla valvomassa. Lisäksi yksikään vastaajista ei tupakoi kodin sisätiloissa. Selkeää välinpitämättömyyttä ei siten ole löydettävissä vastaajien joukosta. Omatoiminen varautuminen oli selvästi yleisempää yli 55 vuotiaiden ryhmässä, joka näkyi alkusammutusvälineiden suuressa määrässä nuoriin nähden. Palovaroittimien ja alkusammutusvälineiden tarkastuksissa on kuitenkin havaittavissa huomattavaa huolellisuusvelvoitteiden laiminlyöntiä, sillä jopa noin neljännes vastaajista ei testaa palovaroittimien toimintaa ikinä. Vaikka omatoiminen varautuminen ja kodin paloturvallisuuteen sitoutuminen näkyi yli 55 vuotiaiden ikäryhmässä enemmän, silti he testaavat palovaroittimien toimivuutta nuoria harvemmin. Huomioitavaa on myös se, että jokainen vastaajista jättää palovaroittimen testaamatta kuukausittain.

Palovaroittimien lisäksi myös alkusammutusvälineiden kunnon jättää tarkastamatta jopa 45 prosenttia vastaajista. Vastaajaryhmä joka ei tarkasta palovaroittimien ja alkusammutusvälineiden toimivuutta säännöllisesti, haluaa myös tietää huomattavasti keskiarvoa vähemmän kodin paloturvallisuudesta, eikä myöskään tiedä yhtä hyvin mistä

lisätietoa voi hakea, vaikka ryhmä pitääkin kodin paloturvallisuutta yhtä tärkeänä asiana, kuin palovaroittimien ja alkusammutusvälineiden kunnon säännöllisesti tarkastava vastaajaryhmä. Vaikka kodin paloturvallisuus on kaikkien vastaajien mielestä enimmäkseen tärkeä asia, silti palovaroittimien ja alkusammutusvälineiden säännöllistä tarkastamista laiminlyödään. Tämä voi johtua esimerkiksi ajankäytöllisistä syistä, jonka takia tehtävä unohtuu helposti. Tarkastus on myös sen kaltainen tehtävä, että sitä on helppo siirtää aina eteenpäin, ellei palovaroitin tai paloilmoinlaite pidä jatkuvaa vähäisestä akun tai pariston varaustasosta johtuvaa varoitusääntä.

Asenneväittämistä näkyy, että lähes jokainen vastaaja piti kodin paloturvallisuutta erittäin tärkeänä asiana ja ottaa sen myös huomioon toimiessaan kodissaan. Suurin osa vastaajista vaikuttaa myös noudattavan paloturvallisuudesta annettu ohjeita, jotka tulevat esimerkiksi taloyhtiöltä tai pelastuslaitokselta. Vastaajista kaksi ei kuitenkaan osannut sanoa, että noudattavatko he annettuja ohjeita kodin paloturvallisuudesta. Nämä kaksi vastaajaa kuuluivat nuorempaan ikäryhmään, asuivat yksin vuokra-asunnossa kerrostalossa ja olivat opiskelijoita. Kaikki vastaajat olivat joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että uskovat tietävänsä tarpeeksi kodin paloturvallisuudesta, mutta pientä epävarmuutta oli kuitenkin puolella vastaajista. Halukkuutta oppia lisää kodin paloturvallisuudesta oli vaihtelevasti, osa vastaajista oli jopa jokseenkin eri mieltä. Tiedonhankinnassa ei kuitenkaan vastausten perusteella pitäisi olla esteitä tähän, vaikka pientä epävarmuutta olikin kahdella vastaajalla.

Ylimääräisten palovaroittimien omaava vastaajaryhmä sai asenneväittämien keskiarvoksi 4,79, kun taas puuttuvien palovaroittimien omaavan vastaajaryhmän vastaava keskiarvo oli 4,58. Kahden eri ikäryhmän asenneväittämien kokonaiskeskiarvot poikkesivat toisistaan huomattavasti. Yli 55 vuotiaiden ikäryhmän kokonaiskeskiarvo oli 4,65, kun taas 18 - 29 vuotiaiden kokonaiskeskiarvo oli 4,35. Yli 55 vuotiaiden kokonaiskeskiarvo oli jokaisessa väittämässä 18 - 29 vuotiaita parempi. Tästä voi päätellä, että vanhempi ikäryhmä on vastuuntuntoisempi, vaikka heillä onkin hyvin saman kaltainen uskomus nuoren ikäryhmän kanssa riittävästä kodin paloturvallisuuteen liittyvästä tiedosta.

Nuorten ikäryhmässä oli selkeitä eroavaisuuksia vanhempaan ikäryhmään asenteellisessa suhtautumisessa kodin paloturvallisuuteen. He eivät pitäneet sitä niin tärkeänä asiana, eivätkä myöskään kokeneet ottavansa sitä huomioon yhtä hyvin toimiessaan kodissaan. Asenteellinen ero vanhemman ikäryhmän hyväksi löytyy myös kodin paloturvallisuuteen liittyvien ohjeiden noudattamisessa, joka myös viittaa siihen, että heillä on parempi tietämys niistä. Poikkeavasti molemmat ikäryhmät uskovat tietävänsä lähes yhtä hyvin kodin paloturvallisuudesta. Tämä voi puolestaan viitata siihen, että nuorella ikäryhmällä on virheellinen uskomus omasta paloturvallisuustietoudesta.

Vaikka vanhemmalla ikäryhmällä on nuoria parempi käsitys paloturvallisuusohjeiden noudattamisesta ja paloturvallisuustietoudesta, ovat he silti nuoria huomattavasti enemmän halukkaampia oppimaan myös uutta kodin paloturvallisuudesta. Tämän perusteella nuorta ikäryhmää ei asia kiinnosta yhtä paljon, joka voi johtua esimerkiksi nuoresta iästä johtuvasta vähemmän karttuneesta omaisuudesta, asumismuodosta tai talotyypistä missä asunto sijaitsee. Nuoren ikäryhmän yleisin asumismuoto oli vuokra-asunto, joten yleinen asumisen huolettomuus voi heijastua myös vastuullisuuteen. Vain kahdella vastaajalla nuoresta ikäryhmästä oli omistusasunto, kun taas jokaisella vanhemman ikäryhmän vastaajalla oli omistusasunto. Lisäksi nuorella ikäryhmällä yleisin talotyyppi oli kerrostalo, joiden asuntojen neliömäärät ovat vanhemman ikäryhmän asuntoja huomattavasti pienempiä ja siten suojeltavaa omaisuutta on vähemmän.

5 Johtopäätökset

Vuonna 2016 syttyi tulipaloja asuinrakennuksissa noin 3000 kappaletta, joista ihminen aiheutti valtaosan (Pelastustoimen tilasto 2016. Pelastusopisto). Useimmat kuolemaan johtaneet palot alkavat yöllä, kun ihmiset nukkuvat. Savu voi täyttää huoneen jopa 2 - 3 minuutissa, josta aiheutuu hengenvaaralliset olosuhteet. Jos asunnossa on palovaroitin, joka antaa hälytysäänen havaitessaan savua, voi ihminen yrittää pelastaa itsensä ja muitakin henkiä aloittamalla alkusammutuksen tai pakenemisen palavasta tilasta. (Kodin turvaopas. Pelastustoimi).

Palovaroitin on pakollinen turvalaite tänä päivänä kodeissa, jonka hankinnasta ja toimintakunnon ylläpitämisestä vastaa huoneiston haltija, eli asukas (Pelastuslaki 17 § & Sisäasiainministeriön asetus palovaroittimien sijoittamisesta ja kunnossapidosta 3 §). Siksi ei ole senkään puolesta yhdentekevää, onko asunnon haltija varautunut tulipaloriskiin ja varmistanut palovaroittimien riittävän määrän ja toimintakunnon. Vuonna 2016 kaikkiaan 443 tulipalossa palovaroitin ei toiminut (Pelastustoimen tilasto 2016. Pelastusopisto). Palovaroittimien riittävä määrä ei kuitenkaan ollut selvä puute tämän tutkimuksen vastaajien kodeissa, mutta niiden ja alkusammutusvälineiden säännöllinen testaaminen oli useammassa kodissa selvästi laiminlyöty. Pelastustoimen tilastojen taulukko 6:n luvuista selviää, että vuonna 2016 yli 1 000 rakennuspalossa alkusammutuksen ansiosta palo saatiin sammutettua ja yli 500 tapauksessa sillä saatiin rajoitettua tulipaloa, mutta noin kymmenessä tapauksessa sammutin ei toiminut lainkaan.

Helsingin Vuosaaressa syttyi yöllä 9.12.2016 kerrostaloasunnossa tulipalo, jossa kuolivat maahanmuuttajataustainen äiti ja hänen kolme lastaan. Perheen isä oli tapahtumien aikaan poissa kotoa. Onnettomuustutkintakeskus päätti turvallisuustutkintalain (525/2011) 2 §:n nojalla tutkia kerrostalon huoneistopalon. Tulipalo sai alkunsa sähkökiukaasta, joka oli kytketty mahdollisesti vahingossa päälle, eikä siinä todettu teknisessä tutkinnassa mitään vikaa. Kiukaan läheisyydessä oli ollut kuivumassa muun muassa lasten vaatteita. Asunnossa ei ollut palovaroitinta, joten äiti ja lapset heräsivät paloon vasta, kun poistumiseen ei enää ollut riittävästi aikaa. Naapuri havahtui yöllä ääniin ja hälytti paikalle apua. Paikalle saapunut pelastusyksikkö löysi uhrin savun täyttämästä huoneistosta, jonka palo oli jo hiipunut hapen loputtua. Kyseisen kokoiseen asuntoon olisi lain mukaan tarvittu vähintään kaksi palovaroitinta. (Onnettomuustutkintakeskus. 2017).

Perheellä oli Onnettomuustutkintakeskuksen mukaan osittain taustoihinsa liittyviä puutteita turvallisuusosaamisessa, mikä tarkoitti käytännössä palovaroittimen puuttumista ja osaamattomuutta saunan käytössä. Onnettomuustutkintakeskuksen raportista selvisi, että kiuas oli ollut todennäköisesti ensin ajastimella ja alkanut lämmitä vasta yöllä noin tunti ennen palon syttymistä. Raportissa todettiin myös, että monien sähkökiukaiden käyttökytkimien

käyttöturvallisuus on huono, koska esimerkiksi lapsilukkoja tai merkkivaloja ei ole. (Onnettomuustutkintakeskus. 2017).

Tulipalo oli myös vaikea havaita asunnossa, koska se syttyi ja kehittyi suljetun oven takana saunassa ja kylpyhuoneessa. Tällaisen palon saaminen hallintaan ajoissa edellyttäisi automaattista sammutuslaitteistoa, eikä sellaisia yleensä asenneta tavallisiin asuntoihin Suomessa. Onnettomuustutkintakeskus suosittaa, että eri ministeriöt huomioivat kiinteistöjen omistajien ja ylläpitäjien sitouttamisen paloturvallisuuden ylläpitämiseen, sekä tulipalossa menehtyneiden taustan ja pyrkivät kehittämään maahanmuuttotaustaisten turvallisuusosaamista. Lisäksi Onnettomuustutkintakeskus suosittaa, että Suomen suurimmat sähkökiukaiden valmistajat alkavat kehittämään kiukaiden käyttökytkimiä niin, että niiden toiminta on helpommin ymmärrettävissä. Kiukaan tulisi ilmoittaa ajastimen ja kiukaan päälläolosta, sen käyttöergonomian tulisi olla parempi ja turvaominaisuuksia pitäisi lisätä lapsien varalle. Kiukaan käyttöön liittyviä inhimillisiä virheitä torjuvia ominaisuuksia tarvitaan jokaiseen kiukaaseen. (Onnettomuustutkintakeskus. 2017).

Se, että yksikään tutkimuksen molemmista ikäryhmistä ei tupakoi kodin sisätiloissa, eikä suurin osa kuivaa vaatteita saunassa, pienentää riskiä yön aikaisen tulipalon syttymiseen. Keittiön turvaominaisuuksilla varustetut sähkölaitteet, kuten automaattisella virrankatkaisulla oleva kahvinkeitin tai liesisuojaalla varustettu liesi, eivät kuitenkaan ole jostain syystä vielä löytäneet vastaajien koteihin. Suurin osa rakennuspaloista vuonna 2016 sai alkunsa ruoanlaitosta (Pelastustoimen tilastot vuodelta 2012 - 2016. Pelastusopisto), joten tässä on selkeä kehityskohta suomalaisten kotien paloturvallisuuden parantamisessa. Palovaroitin voi auttaa vasta kun tulipalo on jo syttynyt, mutta tulipalon syttymisen voi estää useilla keinoilla kokonaan, kuten esimerkiksi hankkimalla kotiin nykyaikaisia sähkölaitteita, joissa on automaattinen virrankatkaisu. Omatoiminen varautuminen on hyvin tärkeää, mutta tärkeintä on kuitenkin oikea asenne ja tulipaloja ennaltaehkäisevä toiminta.

Kodin paloturvallisuus koetaan kahden eri ikäryhmän välillä hyvin tärkeäksi asiaksi, joka liittyy yksilön kokemaan turvallisuuden tunteeseen. Maslown tarvehierarkian toisena tarpeena on turvallisuuden tarve, jonka tyydyttämiseksi yksilö motivoituu heti, kun ensisijaiset tarpeet on tyydytetty. Turvallisuuden tarve sisältää muun muassa vapauden pelosta, jonka avulla yksilö voi suojautua erilaisilta vaaroilta, kuten esimerkiksi tulipalolta. (Maslow 1997, 18.). Kuitenkin vanhemman ikäryhmän motiivi suojata itsensä, läheisensä ja omaisuutensa nuoria paremmin johtuu todennäköisesti muistakin syistä, kuten esimerkiksi omaisuuden varjelemisesta.

Etenkin nuoren ikäryhmän kohdalla paloturvallisuuden lisävalistus tulisi näihin tutkimustuloksiin nojaten tarpeeseen. Heidät on kuitenkin ensin saatava kiinnostumaan aiheesta, koska he eivät koe sitä tällä hetkellä riittävän tärkeäksi asiaksi, eivätkä mahdollisesti siksi ole halukkaita

oppimaan siitä lisää. Toisaalta lisävalistusta olisi hyvä suunnata myös vanhempaan ikäryhmään, koska huomattavan suuri osuus kaikista tulisijoista ja saunoista oli heidän kodeissaan, jolloin niihin liittyvä paloturvallisuusriski on todennäköisyydeltään suurempi heidän kohdalla.

Kokemukset rakentuvat olennaisesti merkityksistä, eivätkä kokemusten myötä syntyneet merkitykset ole ihmisissä synnynnäisesti, vaan ne muodostuvat ympäristön vuorovaikutuksessa. (Laine 2015, 31.) Turvallisuuden käsite on yksilön kokemuksiin pohjautuva tunne (Leppänen 2006, 52.). Tähän perustuen vanhempi ikäryhmä omaa enemmän elämän tuomaa kokemusta, varautuu vaaroihin ja niiden ennaltaehkäisyyn, sekä saattaa siten kantaa nuoria enemmän vastuuta. Lisäksi kaikilla vastaajista vanhemmasta ikäryhmästä oli omistusasunto, mikä saattaa vaikuttaa siihen, että he huolehtivat omaisuudestaan nuoria tarkemmin. Tästä huolimatta yli 55 vuotiaiden ikäryhmä testaa palovaroittimen toimivuuden nuoria harvemmin.

Nykypäivänä esimerkiksi älypuhelimiin saa sovelluksia, jotka muistuttavat käyttäjää palovaroittimen testaamisesta. Älypuhelimeen liitetty muistutustoiminto on melko varma keino palovaroittimien toiminnan säännölliseen varmistamiseen, koska ihminen käyttää matkapuhelinta nykypäivänä paljon, eikä siten unohda niin helposti ladata sen akkua. Tämän kaltainen ratkaisu, kuten esimerkiksi säännöllinen hälytysääni/muistutus mihin tahansa matkapuhelimeen tai vaikka keittiön sähkölaitteisiin, voisi kasvattaa merkittävästi myös yli 55 vuotiaiden palovaroittimien määrällistä testaamista.

Nuori ikäryhmä ei tiennyt vanhempaan ikäryhmään verrattaen yhtä hyvin mistä voi hakea lisää tietoa kodin paloturvallisuudesta. Asia voisi olla korjattavissa hyödyntämällä tehokkaammin erilaisia kanavia, kuten esimerkiksi sosiaalista mediaa ja suoratoistopalveluita. Tiedonhankinnan vaikeus ei varmastikaan ole haaste nuoren ikäryhmän kohdalla, koska he osaavat käyttää nykypäivänä hyvin sähköisiä tiedonhankintakanavia, joten oleellisempaa lieneekin se, miten aihe myydään heille.

6 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksessa pyritään välttämättään virheiden syntymistä, jonka vuoksi tutkija pyrkii arvioimaan tehdyn tutkimuksen luotettavuutta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara. 2015, 231). Olen pyrkinyt tekemään tutkimuksen huolellisesti ja havaitsemaan mahdollisia ongelmakohtia tai virheitä. Kyselylomakkeen vastausten perusteella kaikki vastaajat ymmärsivät kysymykset tarkoituksenmukaisesti. Kyselylomakkeen huono puoli on kuitenkin se, että vastaajat eivät saa vastata siihen avoimesti, vaan vastaaminen on rajoitettua. Aineisto voisi olla avoimien vastausten ansiosta tiedollisesti rikkaampaa. Kyselylomakkeen hyvä puoli oli kuitenkin se, että sain todennäköisesti enemmän tutkimukseen osallistujia, kuin jos tutkimuksen menetelmänä olisi ollut esimerkiksi haastattelu. En havainnut tutkimuksessa eettisiä ongelmiakohtia, joita Suojasen (1982, 70-72) mukaan olisi voinut olla esimerkiksi tutkimuslupaan tai tutkimuskohteen hyväksikäyttöön liittyviä kysymyksiä, sekä tutkimusaineiston keruuseen, tutkimukseen osallistumiseen tai tutkimuksesta tiedottamiseen liittyviä ongelmia.

Objektiivisuus syntyy omien subjektiivisuuksien tunnistamisesta (Eskola 2005, 17). Tutkimuksessa on aina olemassa tutkijalla ennako-olettamuksia, joita ohjaa arkijärjen mukaiset päättelyketjut (Eskola 2005, 20). Yksi ennako-olettamukseni liittyi vastaajan ikään ja omaisuuteen, joiden myötä halu suojata omaisuutta voisi oletettavasti olla suurempi. Tämän takia vastaajien taustatietojen selvittäminen oli hyvin tärkeää. Lisäksi seniori-ikäisellä väestöllä saattaa olla elämäkokemuksen myötä tullutta vastuullisuutta kodin paloturvallisuudessa. Toisaalta uskoin myös siihen, että nuoret aikuiset ovat alttiimpia saamaan paloturvallisuusvalistusta nykyaikana esim. oppilaitoksissa tai omilta vanhemmiltaan. Pidin palovarointia yhtä itsestäänselvänä asiana kodissa nykyaikana kuin ulkolämpömittaria ikkunan pielessä. Tämä ei kuitenkaan ole välttämättä itsestäänselvä asia seniori-ikäisillä tai nuorilla aikuisilla, jotka asuvat vuokra-asunnossa eivätkä osaa tai halua sitoutua vastuukysymyksiin. Tutkimuksen tulokset kuitenkin osoittivat, että jokaisella vastaajalla oli palovaroin kotonaan. Ennako-olettamuksistani poiketen, nuoret vastaajat testasivat palovarointimen toimivuutta vanhempaa ikäryhmää useammin.

Tämä tutkimus oli laadullinen tapaustutkimus, joten tarkoituksena ei ole tehdä yleistäviä päätelmiä, toisin kuin määrällisessä tutkimuksessa (Eskola & Suoranta 1998, 65). Vaikka tarkoituksena ei ole yleistää, voi tutkimustuloksista tehdä kuitenkin johtopäätöksiä koskemaan laajempia ihmismääriä, koska kahden eri ikäryhmän vastauksissa ei ollut suurta hajontaa. Aiheesta olisi kuitenkin hyödyllistä ja jopa tarpeellista tehdä jatkotutkimus koskemaan laajempaa otantaa.

Lähteet

- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. 5. painos. Tampere: Vastapaino.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7. painos. Tampere: Vastapaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. 20. painos. Helsinki: Tammi.
- Laine, T. 2015. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Aaltola J. & Valli R., Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 29-51.
- Leppänen, J. 2006. Yritysturvallisuus käytännössä. Turvallisuusjohtamisen portfolio. Helsinki: Talentum.
- Maslow, A.H. 1997. Motivation and Personality.
- Niemelä, P. 2000. Turvallisuuden käsite ja tarkastelukehikko. Teoksessa Niemelä, P. & Lahikainen, A. (toim.) 2000. Inhimillinen turvallisuus. Tampere: Vastapaino, 21 - 37.
- Suojanen, P. 1982. Kulttuurin tutkimuksen empiiriset menetelmät. Tampereen yliopiston kansanperinteen laitos, moniste 4. Tampere.
- Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.
- Virta, S. 1998. Poliisi ja turvayhteiskunta. Lähipoliisi turvallisuusstrategiana. Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia, 1/1998. Helsinki: Edita.
- Heikkilä-Kauppinen, M. & Kauppinen, T. 2003. Rakennusten paloturvallisuus & paloturvallisuus korjausrakentamisessa. Helsinki: Ympäristöministeriö. Viitattu: 19.7.2017.
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/40357/YO_39_2003.pdf?sequence=1
- Onnettomuustutkintakeskus. Y2016-05. Viitattu 4.9.2017.
http://www.turvallisuustutkinta.fi/material/attachments/otkes/tutkintaselostukset/fi/muut_onnettomuudet/2016/2LxW5TCDf/Y2016-05_Vuosaari.pdf
- Pelastuslaki. Viitattu 20.8.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379#L3P17>
- Pelastustoimi. Kodin turvaopas. Viitattu 20.8.2017.
http://turvaopas.pelastustoimi.net/paloturvallisuus/#sammutusvalineet_ja_alkusammutus
- Pelastusopiston julkaisu. Pelastustoimen taskutilasto 2012-2016. 2017. Viitattu 18.7.2017.
http://info.smedu.fi/kirjasto/Sarja_D/D1_2017.pdf
- Raappana, A. & Tiitta, R. 2008. Selvitys senioriasumisen trendeistä ja innovaatioista. Porvoo: STOK. Viitattu: 19.7.2017. <http://www.posintra.fi/wp-content/uploads/2013/05/Senioriraportti.pdf>
- Sisäasiainministeriön asetuspalovarointimien sijoittamisesta ja kunnossapidosta. Viitattu 20.8.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20090239>
- Tilastokeskus. Tilastot. Rakentaminen. Käsitteet ja määritelmät. Viitattu 17.8.2017.
<http://www.stat.fi/til/ras/kas.html>
- Turvallisuustutkintalaki. Viitattu 4.9.2017.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110525>
- Varto, J. 2005. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Viitattu 19.8.2017.
http://arted.uiah.fi/synnyt/kirjat/varto_laadullisen_tutkimuksen_metodologia.pdf

Kuviot

Kuvio 1: Maslown tarvehierarkia16

Taulukot

Taulukko 1: Rakennuspalot rakennustyypeittäin.....	10
Taulukko 2: Rakennuspalojen aiheuttajatilastot	10
Taulukko 3: Rakennuspalon syttymissyy.....	11
Taulukko 4: Rakennuspalon tahallisuus	11
Taulukko 5: Alkusammutuksen käyttö rakennuspaloissa.....	11
Taulukko 6: Alkusammutuksen vaikutus rakennuspaloissa	12
Taulukko 7: Palovaroittimen toiminta asuinrakennuspaloissa	12
Taulukko 8: Onnettomuusvahingot, kuolleet	12
Taulukko 9: Onnettomuusvahingot, loukkaantuneet	13
Taulukko 10: Palokuolemat	13
Taulukko 11: Palokuolemat sukupuolittain	13
Taulukko 12: Palokuolemat syttymissyittäin	14
Taulukko 13: Palokuolemat rakennustyypeittäin	14
Taulukko 14: Palovaroittimen toiminta palokuolemissa	14
Taulukko 15: Avunsaanti ajan mediaani.....	15

Liitteet

Liite 1: Kyselylomake	34
Liite 2: Tutkimustulokset	39

Liite 1: Kyselylomake

Tämän kyselyn avulla on tarkoitus tutkia nuorten aikuisen ja seniori-ikäisten kokemuksellisuutta kodin paloturvallisuudesta. Tähdellä merkityt kysymykset ovat pakollisia. Voit jättää vastaamatta osaan kysymyksistä, mikäli niiden sisältö ei vastaa kotisi ominaisuuksia.

1. Sukupuoli *

Mies

Nainen

2. Ikä *

18 - 29 vuotias

Yli 55 vuotias

3. Siviilisäätty *

Naimaton

Naimisissa

Eronnut

Leski

Rekisteröidyssä parisuhteessa

Eronnut rekisteröidystä parisuhteesta

Leski rekisteröidyn parisuhteen jälkeen

4. Talouden koko *

1 henkilö

2 henkilöä

3 < henkilöä

5. Koulutustausta *

Voit valita useita vaihtoehtoja.

Peruskoulu

Lukio tai ammatillinen koulutus

Korkeakoulu tai yliopisto

Muu, mikä?

6. Ammatti *

Johtavassa asemassa toisen palveluksessa

Ylempi toimihenkilö

Alempi toimihenkilö
Työntekijä
Yrittäjä tai yksityinen ammatinharjoittaja
Maatalousyrittäjä
Opiskelija
Eläkeläinen
Kotiäiti/koti-isä
Työtön
Muu, mikä?

7. Asumismuoto *

Omistus
Vuokra
Osaomistus
Asumisoikeus

8. Talotyyppi *

Kerrostalo
Rivitalo
Paritalo
Omakotitalo
Luhtitalo
Erillistalo
Puutalo-osake

9. Luettele tässä kotisi kerrosten ja asuinpinta-alan määrä (esim. kaksi-kerroksinen 99 neliöinen asunto rivitalo 1. kerros: 59 neliötä ja 2. kerros: 40 neliötä)

1. kerros: *
2. kerros:
3. kerros:
4. kerros:

10. Asunnon lämmitysmuoto *

Kaukolämpö
Puu
Suora sähkö
Maalämpö
Maakaasu
Öljy

11. Onko asunnossasi jokin seuraavista varusteista?

Voit valita useita vaihtoehtoja.

Takka, kamina, leivinuuni tai muu tulisija

Sähkölämmitteinen kiuas

Puulämmitteinen kiuas

12. Nuohotaanko asuntosi savuhormeja lain edellyttämällä aikavälillä?

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

13. Onko taloudessasi kotivakuutus? *

Kyllä

Ei, miksi?

En osaa sanoa

14. Asuinalue *

Taajama

Haja-asutusalue

15. Mitä paloturvallisuusvälineistöä sinulla on asunnossasi? *

Palovaroitin, kuinka monta?

Rikosilmoitinlaitteisto tai siihen rinnastettava ilmoitin, joka välittää tiedon havaitsemastaan savusta tai lämmöstä eteenpäin

Jokin muu, mikä?

16. Mitä seuraavia alkusammutusvälineitä sinulla on asunnossasi?

Palopeite

Käsisammutin

Jokin muu, mikä?

17. Onko keittiön sähkölaitteissa automaattinen virrankatkaisu/varoitus? *

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

18. Onko keittiön liedessä lapsilukko tai jokin muu liesisuoja, joka estää lapsia tai kotieläimiä kytkemästä sitä päälle? *

Kyllä
Ei
En osaa sanoa

19. Onko saunan kiuas ajastimella toimiva?

Kyllä
Ei
En osaa sanoa

20. Kuivaatko vaatteita saunassa?

Kyllä
En

21. Testaan palovaroittimen toimivuuden... *

Kerran kuukaudessa tai useammin
Kahden - viiden kuukauden välein
Kuuden kuukauden välein tai harvemmin
En koskaan

22. Poltatko kynttilöitä asunnon sisätiloissa? *

Kyllä, mutta ainoastaan kun olen kotona
Kyllä, vaikka en olisi aina kotona
En polta lainkaan kynttilöitä sisätiloissa

23. Tupakoitko asunnon sisätiloissa? *

Kyllä
En

24. Onko alkusammutusvälineiden kunto tarkastettu ja todettu ne moitteettomiksi?

Kyllä
Ei
En osaa sanoa

25. Vastaa vielä näihin asenneväittämiin. *

Valitse oma mielipidettäsi lähinnä kuvaava vaihtoehto.

täysin eri mieltä	jokseenkin samaa mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä
-------------------------	-------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------	---------------------------

Koen paloturvallisuuden tärkeäksi asiaksi kodissani					
Otan paloturvallisuuden huomioon kodissa toimiessani (esim. kynttilöiden polttaminen)					
Noudatan minulle annettuja ohjeita kodin paloturvallisuudesta (esim. taloyhtiö, pelastuslaitos jne.)					
Uskon tietäväni tarpeeksi kodin paloturvallisuudesta					
Olen halukas oppimaan enemmän kodin paloturvallisuudesta					
Tiedän mistä haen lisää tietoa kodin paloturvallisuudesta					

Liite 2: Tutkimustulokset

1. Sukupuoli

Vastaajien määrä: 23

	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
Mies	6	4
Nainen	5	8

2. Ikä

Vastaajien määrä: 23

	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
18 - 29 vuotias	11	0
Yli 55 vuotias	0	12

3. Siviilisäätö

Vastaajien määrä: 23

	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
Naimaton	11	1
Naimisissa	0	3
Eronnut	0	7
Leski	0	1
Rekisteröidyssä parisuhteessa	0	0
Eronnut rekisteröidystä parisuhteesta	0	0
Leski rekisteröidyn parisuhteen jälkeen	0	0

4. Talouden koko

Vastaajien määrä: 23

	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
1 henkilö	5	6
2 henkilöä	4	5
3 < henkilöä	2	1

5. Koulutustausta

Vastaajien määrä: 23

	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
Peruskoulu	2	0
Lukio tai ammatillinen koulutus	6	5
Korkeakoulu tai yliopisto	7	7
Muu, mikä?	0	0

6. Ammatti

Vastaajien määrä: 23

	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
Johtavassa asemassa toisen palveluksessa	0	2
Ylempi toimihenkilö	1	0
Alempi toimihenkilö	0	0
Työntekijä	5	0
Yrittäjä tai yksityinen ammatinharjoittaja	0	2
Maatalousyrittäjä	0	0
Opiskelija	3	0
Eläkeläinen	0	7
Kotiäiti/koti-isä	0	0
Työtön	2	0
Muu, mikä?	0	1

7. Asumismuoto

Vastaajien määrä: 23

	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
Omistus	2	12
Vuokra	8	0
Osaomistus	0	0
Asumisoikeus	1	0

8. Talotyyppi

Vastaajien määrä: 23

	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
Kerrostalo	9	4

Rivitalo	1	3
Paritalo	0	1
Omakotitalo	1	3
Luhtitalo	0	0
Erillistalo	0	0
Puutalo-osake	0	1

9. Asunnon lämmitysmuoto

Vastaajien määrä: 23

	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
Kaukolämpö	10	6
Puu	1	0
Suora sähkö	0	5
Maalämpö	0	0
Maakaasu	0	0
Öljy	0	1

10. Onko asunnossasi jokin seuraavista varusteista?

Vastaajien määrä: 12

	18 - 29 vuotias (N=2)	Yli 55 vuotias (N=10)
Takka, kamina, leivinuuni tai muu tulisija	1	5
Sähkölämmitteinen kiuas	1	7
Puulämmitteinen kiuas	1	1

11. Nuohotaanko asuntosi savuhormeja lain edellyttämällä aikavälillä?

Vastaajien määrä: 15

	18 - 29 vuotias (N=6)	Yli 55 vuotias (N=9)
Kyllä	3	7
Ei	0	2
En osaa sanoa	3	0

12. Onko taloudessasi kotivakuutus?

Vastaajien määrä: 23

	18 - 29 vuotias	Yli 55 vuotias
--	-----------------	----------------

	(N=11)	(N=12)
Kyllä	11	12
Ei, miksi?	0	0
En osaa sanoa	0	0

13. Asuinalue

Vastaajien määrä: 23

	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
Taajama	9	11
Haja-asutusalue	2	1

14. Mitä paloturvallisuusvälineistöä sinulla on asunnossasi?

Vastaajien määrä: 23

	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
Palovaroitin, kuinka monta?	11	12
Rikosilmoitinlaitteisto tai siihen rinnastettava ilmoitin, joka välittää tiedon havaitsemastaan savusta tai lämmöstä eteenpäin	1	1
Jokin muu, mikä?	1	1

15. Mitä seuraavia alkusammutusvälineitä sinulla on asunnossasi?

Vastaajien määrä: 19

	18 - 29 vuotias (N=8)	Yli 55 vuotias (N=11)
Palopeite	5	10
Käsisammutin	3	6
Jokin muu, mikä?	0	0

16. Onko keittiön sähkölaitteissa automaattinen virrankatkaisu/varoitus?

Vastaajien määrä: 23

	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
Kyllä	2	2
Ei	6	9
En osaa sanoa	3	1

17. Onko keittiön liedessä lapsilukko tai jokin muu liesisuoja, joka estää lapsia tai kotieläimiä kytkemästä sitä päälle?

Vastaajien määrä: 23

	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
Kyllä	1	2
Ei	10	10
En osaa sanoa	0	0

18. Onko saunan kiuas ajastimella toimiva?

Vastaajien määrä: 15

	18 - 29 vuotias (N=5)	Yli 55 vuotias (N=10)
Kyllä	3	8
Ei	2	2
En osaa sanoa	0	0

19. Kuivaatko vaatteita saunassa?

Vastaajien määrä: 18

	18 - 29 vuotias (N=8)	Yli 55 vuotias (N=10)
Kyllä	1	1
En	7	9

20. Testaan palovaroittimen toimivuuden...

Vastaajien määrä: 23

	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
Kerran kuukaudessa tai useammin	0	0
Kahden - viiden kuukauden välein	5	2
Kuuden kuukauden välein tai harvemmin	3	7
En koskaan	3	3

21. Poltatko kynttilöitä asunnon sisätiloissa?

Vastaajien määrä: 23

	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
Kyllä, mutta ainoastaan kun olen kotona.	9	10

Kyllä, vaikka en olisi aina kotona	0	0
En polta lainkaan kynttilöitä sisätiloissa	2	2

22. Tupakoitko asunnon sisätiloissa?

Vastaajien määrä: 23

	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
Kyllä	0	0
En	11	12

23. Onko alkusammutusvälineiden kunto tarkastettu ja todettu ne moitteettomiksi?

Vastaajien määrä: 20

	18 - 29 vuotias (N=8)	Yli 55 vuotias (N=12)
Kyllä	2	6
Ei	4	5
En osaa sanoa	2	1

24. Vastaa vielä näihin asenneväittämiin.

Vastaajien määrä: 23

Koen paloturvallisuuden tärkeäksi asiaksi kodissani	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
täysin eri mieltä	0	0
jokseenkin eri mieltä	0	0
ei samaa eikä eri mieltä	0	0
jokseenkin samaa mieltä	3	0
täysin samaa mieltä	8	12
Keskiarvo	4,73	5

Otan paloturvallisuuden huomioon kodissa toimiessani (esim. kynttilöiden polttaminen)	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
täysin eri mieltä	0	0
jokseenkin eri mieltä	0	0
ei samaa eikä eri mieltä	0	0
jokseenkin samaa mieltä	3	0
täysin samaa mieltä	8	12

Keskiarvo	4,73	5
------------------	-------------	----------

Noudatan minulle annettuja ohjeita kodin paloturvallisuudesta (esim. taloyhtiö, pelastuslaitos jne.)	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
täysin eri mieltä	0	0
jokseenkin eri mieltä	0	0
ei samaa eikä eri mieltä	2	0
jokseenkin samaa mieltä	4	4
täysin samaa mieltä	5	8
Keskiarvo	4,27	4,67

Uskon tietäväni tarpeeksi kodin paloturvallisuudesta	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
täysin eri mieltä	0	0
jokseenkin eri mieltä	0	0
ei samaa eikä eri mieltä	0	0
jokseenkin samaa mieltä	6	6
täysin samaa mieltä	5	6
Keskiarvo	4,45	4,5

Olen halukas oppimaan enemmän kodin paloturvallisuudesta	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
täysin eri mieltä	0	0
jokseenkin eri mieltä	3	0
ei samaa eikä eri mieltä	1	2
jokseenkin samaa mieltä	2	4
täysin samaa mieltä	5	6
Keskiarvo	3,82	4,33

Tiedän mistä haen lisää tietoa kodin paloturvallisuudesta	18 - 29 vuotias (N=11)	Yli 55 vuotias (N=12)
täysin eri mieltä	0	0
jokseenkin eri mieltä	0	0
ei samaa eikä eri mieltä	2	1

jokseenkin samaa mieltä	6	5
täysin samaa mieltä	3	6
Keskiarvo	4,09	4,42